

Zamawiający:

Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
Departament Rozwoju Regionalnego
Regionalne Obserwatorium Terytorialne
ul. Poleska 89, 15-874 Białystok
tel. 85 66 54 904, fax: 85 66 54 651
www.rpowp.wrotapodlasia.pl

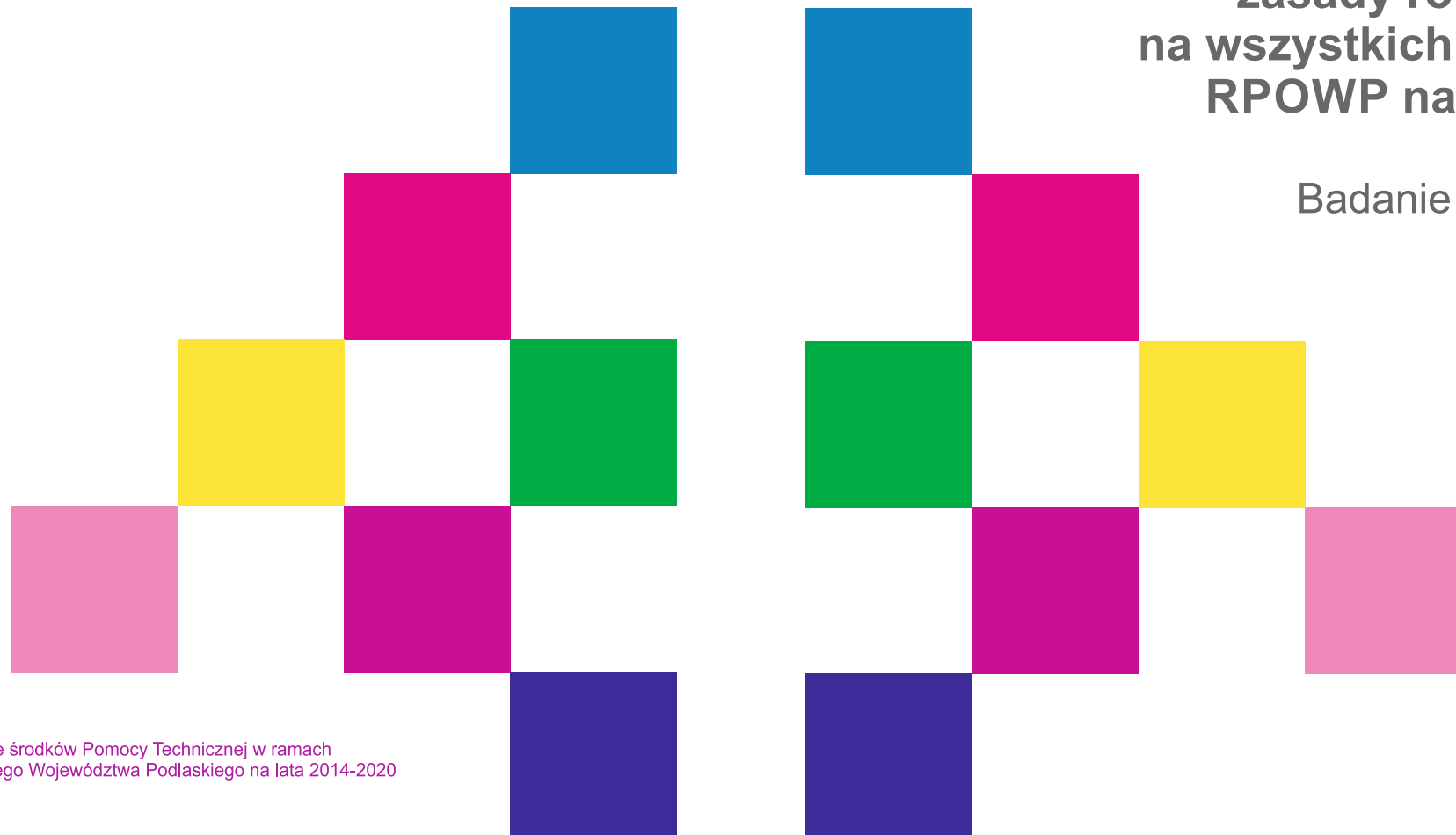
Wykonawca badania:

Pracownia Badań i Doradztwa „Re-Source”
ul. Spławie 53, 61-312 Poznań
tel. 62 622 92 06-07, fax 61 622 92 08
biuro@re-source.pl; www.re-source.pl

**Ocena stosowania
zasady równości szans
na wszystkich etapach realizacji
RPOWP na lata 2007-2013**

Badanie ewaluacyjne

INFORMACJE O BADANIU EWALUACYJNYM

Głównym celem badania była ocena stosowania zasady równości szans na wszystkich etapach realizacji RPOWP 2007-2013.

Cele szczegółowe badania obejmowały: ocenę podejścia IZ do zasady równości szans w toku realizacji RPOWP na wszystkich jego etapach, ocenę czynników i różnicowań determinujących podejście do zasady równości szans w toku realizacji projektów w ramach RPOWP oraz ocenę efektów stosowania zasady równości szans w toku realizacji RPOWP pod kątem odbiorów ostatecznych Programu.

W badaniu zastosowano następujące jakościowe oraz ilościowe techniki badawcze: analizę desk research obejmującą dokumenty programowe i dane statystyczne; komputerowo wspomagany wywiad telefoniczny CATI z beneficjentami (n=300); indywidualne wywiady pogłębione (IDI) z przedstawicielami IZ RPOWP 2007-2013 (n=7); pogłębione wywiady telefoniczne (ITI) z przedstawicielami organizacji działających na terenie województwa podlaskiego na rzecz grup zagrożonych nierównościami (n=5); wywiady eksperckie z osobami oceniającymi wnioski o dofinansowanie (n=6).

Badanie ewaluacyjne realizowano w okresie kwiecień - sierpień 2016 roku.

Więcej informacji oraz raport z badania na stronie:
<http://rot.wrotapodlasia.pl>

NAJWAŻNIEJSZE REKOMENDACJE

Należy dokonać precyzyjnego rozdzielenia terminów dotyczących oddziaływania na realizację zasady równości szans tj.: „wpływ neutralny” i „wpływ pozytywny”.

Ocena charakteru i stopnia oddziaływania na realizację zasady równości szans nie powinna bazować tylko na informacjach podawanych w części wniosku o dofinansowanie poświęconej bezpośrednio tej kwestii, ale powinna uwzględniać całość informacji podanych we wniosku o dofinansowanie.

Poza działaniami doprecyzowującymi kwestię realizacji zasady równości szans na poziomie regulacji, wymogów i procedur niezbędne jest podejmowanie w trybie ciągłym działań zorientowanych na podniesienie poziomu wiedzy i świadomości wnioskodawców w zakresie sposobu rozumienia istoty polityki równości szans i różnych wariantów oddziaływania projektów na jej realizację.

Należy zapewnić pełną użyteczność systemu monitorowania stosowania zasady równości szans poprzez dążenie do uzyskania możliwie największej spójności pomiędzy kryteriami wyboru projektów a wskaźnikami monitorowania.

W przypadku kryteriów wyboru dotyczących sprawności fizycznej i związanych z zapewnieniem dostępności określonego rodzaju obiektów dla osób niepełnosprawnych należy stosować rozwiązania maksymalizujące skuteczne oddziaływanie rzeczonych kryteriów na poprawę dostępności obiektów oraz usług dla osób niepełnosprawnych.

Należy wprowadzić rozwiązania zorientowane na identyfikację i neutralizację / osłabienie zagrożeń dla stosowania zasady równości szans w RPOWP 2014-2020.

Należy wdrożyć rozwiązania umożliwiające bardziej skuteczny monitoring realizacji zasady równości szans.

Należy wprowadzić mechanizm reagowania na ujawniające się problemy w poprawie sytuacji osób i grup zagrożonych marginalizacją oraz zapewnieniu dostępności rezultatów projektów dla tych grup.

Na potrzeby wdrażania RPOWP 2014-2020 należy prowadzić pomiar efektów interwencji w zakresie zmniejszania nierówności społeczno-ekonomicznych oraz poprawy sytuacji osób / grup zagrożonych marginalizacją.

Należy doprecyzować niektóre rozwiązania stosowane w ramach polityki zatrudnieniowej UMWP.

OCENA PODEJŚCIA IZ DO ZASADY RÓWNOŚCI SZANS W TOKU REALIZACJI RPOWP 2007-2013

Oceniając podejście Instytucji Zarządzającej do zasady równości szans w toku realizacji RPOWP 2007-2013 na wszystkich jego etapach, należy wskazać sposoby stosowania niniejszej zasady poprzez uwzględnienie przez IZ poszczególnych aspektów równości szans takich jak: obszar zamieszkania, płeć, wiek czy sprawność fizyczna i intelektualna na etapie programowania, realizacji i monitorowania RPOWP 2007-2013.

Na etapie programowania niektóre z aspektów równości szans zostały uwzględnione w diagnozie stanu województwa podlaskiego. Mimo, że diagnoza miała na celu wskazanie kierunków wyrównywania nierówności rozwojowych województwa, objęła ona swoim zakresem część zagadnień związanych z równością szans, takich jak: sytuacja kobiet, zróżnicowania wewnątrzwojewódzkie oraz sytuacja terenów wiejskich. Ponadto, zasada równości szans w aspekcie miejsca zamieszkania została wpisana w cele IV Osi Priorytetowej „Społeczeństwo informacyjne”.

Na etapie wdrażania RPOWP 2007-2013 zasada równości szans znajduje swoje odzwierciedlenie w procesie wyboru projektów. Zasada była uwzględniana w procesie naboru projektów w ramach horyzontalnego kryterium zgodności projektu z polityką równości szans (od 2012 roku jako kryterium dopuszczające, wcześniej jako kryterium merytoryczne -punktowane).

Projektodawcy składający wniosek o dofinansowanie wskazywali w polu II.7.1 wniosku rodzaj wpływu projektu na politykę równości szans (pozytywny, neutralny lub negatywny) oraz uzasadniali swoje stanowisko w polu opisowym.

50,2% składanych w ramach RPOWP 2007-2013 projektów i 53,7% wybranych do dofinansowania projektów cechuje pozytywny wpływ na zasadę równości szans (według deklaracji wnioskodawców zawartych we wniosku o dofinansowanie).

Największy udział projektów, w których wskazywano na pozytywny wpływ na politykę równości szans występuje w Osi priorytetowej II związanej z infrastrukturą drogową oraz Osi priorytetowej VI związanej z infrastrukturą społeczną.

OCENA PODEJŚCIA IZ DO ZASADY RÓWNOŚCI SZANS W TOKU REALIZACJI RPOWP 2007-2013

Jeśli chodzi o pozostałe kryteria wyboru projektów stosowane w ramach RPOWP 2007-2013, aspektem równości szans, który uwzględniano najczęściej wśród kryteriów merytorycznych (punktowanych) był obszar zamieszkania. Znalazł on odzwierciedlenie w kryteriach dla Działań 1.3 „Wsparcie instytucji otoczenia biznesu”, 1.4 „Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw”, 2.3 „Rozwój transportu publicznego”, 6.1 „Rozwój infrastruktury z zakresu edukacji”, 6.2 „Rozwój infrastruktury z zakresy opieki zdrowotnej” oraz Osi Priorytetowej IV „Społeczeństwo informacyjne”. Kolejnym aspektem równości szans uwzględnionym w kryteriach wyboru projektów w ramach RPOWP 2007-2013 była sprawność fizyczna i intelektualna. Znalazł on odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów dla Działań: 2.3 „Rozwój transportu publicznego”, 6.1 „Rozwój infrastruktury z zakresu edukacji”, 6.3 „Rozwój infrastruktury z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa historycznego i kulturowego” oraz Osi Priorytetowej IV „Społeczeństwo informacyjne”.

Ocena stosowania zasady równości szans na etapie monitorowania dotyczyła przede wszystkim oceny użyteczności wskaźników produktu i rezultatu dla pomiaru stosowania zasady równości szans. Wskaźniki monitorowania odnoszące się do zasady równości szans i użyteczne dla oceny efektów mających wpływ na niwelowanie nierówności zostały wskazane przez Ewaluatora z listy wskaźników KSI SIMIK oraz wskaźników IZ jako merytorycznie powiązane z aspektami równości szans takimi jak: płeć, sprawność fizyczna i umysłowa oraz zamieszkanie w mieście lub na wsi.

Wskaźniki zorientowane na zasadę równości szans dotyczą obszaru zamieszkania (3 wskaźniki: w Działaniu 6.1 oraz Osi Priorytetowej IV), niepełnosprawności (8 wskaźników, w Działaniach: 3.1 oraz 6.1, 6.2 i 6.3) oraz płci (1 wskaźnik obligatoryjny dla wszystkich Działań Osi priorytetowych I-VI).

Wskaźniki związane z dostosowaniem obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych nie były agregowane i sprawozdawane na poziomie Programu, Osi priorytetowych i Działań.

Źródłem danych dla wskazanych wskaźników monitorowania są składane przez beneficjentów Wnioski o płatność oraz Ankiety trwałości projektów.

OCENA CZYNNIKÓW I ZRÓŻNICOWAŃ DETERMINUJĄCYCH PODEJŚCIE DO ZASADY RÓWNOŚCI SZANS W TOKU REALIZACJI PROJEKTÓW W RAMACH RPOWP

Podejście beneficjentów RPOWP 2007-2013 do zasady równości szans w toku realizacji projektów determinowały czynniki o charakterze zewnętrznym i wewnętrznym. Do pierwszej kategorii należą wymogi i wytyczne sformułowane przez IZ, do drugiej - czynniki świadomościowe i związane z wiedzą.

Beneficjentów w podejściu do realizacji zasady równości szans cechowała postawa zachowawcza – często ograniczali się oni tylko do deklaracji we wniosku o dofinansowanie o spełnieniu prawnych wymogów dotyczących zjawiska dyskryminacji, za którymi nie stały żadne działania. W wielu projektach zidentyfikowano także, że deklarowane działania nie były powiązane z zagadnieniem równości szans.

Wyniki badania wskazują na braki w posiadanej wiedzy dotyczącej zasady równości szans wśród beneficjentów Programu - co trzeci beneficjent miał trudności w ocenie czy jego przedsięwzięcie jest zgodne z zasadą równości szans czy też nie. Realizatorzy projektów rzadko zgłaszali się o pomoc do UMWP w zakresie równości szans. Wynika to przede wszystkim z niskiego stopnia świadomości w zakresie równości szans i nieprzypisywania tej zasadzie istotnego znaczenia, zarówno przez IZ, jak i przez projektodawców. W tym kontekście, należy pozytywnie ocenić fakt wydania przez Ministerstwo Rozwoju poradnika dla beneficjentów pt. Realizacja zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Dostarcza on

praktycznych wskazówek dla realizatorów projektów i systematyzuje wiedzę dotyczącą równości szans. Zaleca się jego upowszechnienie wśród projektodawców RPOWP 2014-2020.

Najważniejszym czynnikiem determinującym podejście do zasady równości szans z perspektywy IZ jest specyfika programu oraz jego cele.

Z uwagi na infrastrukturalny charakter RPOWP 2007-2013, kierunki podejmowanej interwencji nie stanowiły bezpośredniej odpowiedzi na kwestie poruszane w krajowych i unijnych aktach prawnych dot. równości szans, w których duży nacisk położono na zagadnienia dotyczące rynku pracy i zatrudnienia, a także płci. RPOWP 2007-2013 jako Program o specyfice inwestycyjnej odpowiadał na te problemy w sposób pośredni.

OCENA EFEKTÓW STOSOWANIA ZASADY RÓWNOŚCI SZANS W TOKU REALIZACJI RPOWP POD KĄTEM ODBIORCÓW OSTATECZNYCH PROGRAMU

Oceniając efekty stosowania zasady równości szans w toku realizacji RPOWP 2007-2013 pod kątem odbiorców ostatecznych Programu należy uwzględnić, że w Programie nie zaplanowano działań dedykowanych specjalnie na zmniejszenie nierówności, czyli działań mających na celu bezpośrednie oddziaływanie na poszczególne aspekty nierówności, które to działania są stosowane w podejściu wertykalnym.

Wynika to z przyjęcia w RPOWP 2007-2013 podejścia horyzontalnego do zasady równości szans. Zasadniczym celem interwencji w ramach RPOWP 2007-2013 było bowiem wyrównywanie nierówności rozwojowych regionu.

W związku z tym RPOWP 2007-2013 wywierał wpływ na realizację zasady równości szans w sposób pośredni, w sposób wynikający ze specyfiki wsparcia udzielanego w ramach poszczególnych osi priorytetowych przyjętych do realizacji w ramach Programu. W większości osi priorytetowych Program wpływał na realizację zasady równości szans przede wszystkim w obszarze dostępności poprzez usuwanie barier w dostępie do tworzonej/modernizowanej infrastruktury, a jego efekty dotyczą głównie aspektów równości szans związanych z miejscem zamieszkania poprzez ukierunkowanie na wyrównywanie dysproporcji rozwojowych na obszarach wiejskich oraz sprawnością fizyczną i intelektualną poprzez zwiększenie uczestnictwa i dostępności do obiektów i usług.

